

Krzysztof Burek

Drohiczyn - "Szubienica", woj. białostockie. Stanowisko XV

Informator Archeologiczny : badania 17, 9-10

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOBRA
woj. szczeplińskie
stanowisko 55

Muzeum Narodowe
w Szczecinie

Badania prowadził mgr Tadeusz Galicki.
Finansowało MN w Szczecinie. Pierwszy sezon badań.
Obozowiska mezolityczne.

Stanowisko odkryte zostało podczas badań powierzchniowych w roku 1983. Położone jest w południowo-wschodniej części wsi, po lewej stronie drogi prowadzącej do Wołoszakowa, na rozległym wale kępowym graniczącym od południa i od wschodu z terenami podmokłymi i z torfowiskiem.

We wschodniej części stanowiska założono dwa wykop I/83 i III/83 położone od siebie w odległości ok. 15 m, wykop II/83 oddalony od tego ostatniego o ok. 35 m usytuowany został w zachodniej części walu.

Wykop I/83

Położony w najwyższych partiach walu, miał pow. 18 m². Wydobyto liczny materiał krzemiany, niewątpliwie późnomezolityczny. Charakterystyczne są rdzenie wiórkowe stożkowe i baryłkowe, drobne zbrojniki: półtyłczaki poprzeczne wiórkowe, tyłczaki stromo łuskane, trójki w różnych odmianach, oraz narzędzia wątkowe.

Zabytki występowały wyłącznie w dwudziestocentymetrowej warstwie szarobłitych piasków wydmych pokrywających grzbiet walu.

Wykop III/83

Położony również w wyższych partiach wyniesienia, nieco na półd. w stosunku do poprzecznego. Jego pow. wyniosła 22 m². Liczny materiał krzemiany charakteryzują przede wszystkim rdzenia w znacznej części wiórkowo-odłupkowe o formach nieregularnych, o zmiennej orientacji, niewiele jest okazów wiórkowych podobnych do tych z wyk. I/83. Wśród narzędzi liczne są zbrojniki: tyłczaki stromo łuskane, półtyłczaki wiórkowe z płaskim negatywnym ryłkowym przy wierzchołku i podstawą łuskana lub surową, trójki prostokątne i trapezy. Bardzo liczne są duże, wiórkowe ryłkowe. W poł. części wykopu zabytki występowały w warstwach szaro-błitych piasków wydmych do głębokości 20 cm, natomiast w południowych partiach odkrytki w warstwie orazytu na głębokości do 35 cm od powierzchni wykopu.

Surowiec krzemiany w obu przypadkach jest analogiczny, reprezentowany przez żółto-pomarańczowe odmiany tzw. krzemienia rugijskiego, w niewielkim stopniu przez miejscowy krzemień bałtycki w kolorze szarym.

Wykop II/83

Usytuowany we wschodniej części stanowiska na zbożu, w bliskim sąsiedztwie torfowiska. W wykopie o pow. 24 m² odkryto dobrze izolowaną krzemienię /teren wokół wykopu zbadano metodą dotknięcia/. Materiał liczący mniej niż 1 tys. artefaktów krzemianych charakteryzuje się dużym udziałem narzędzi i odpadów z ich produkcji, oraz rdzeni. Wśród tych ostatnich dużo jest form dwupiętowych wiórkowych, wszystkie są małe i drobne, mocno wykorzystane. Narzędzia to przede wszystkim zbrojniki a zwłaszcza trójki w różnych odmianach i tyłczaki tzw. Stawinoga. Wystąpiły nieliczne półtyłczaki drobne, brak zupełnie trapezów. Licznie reprezentowane są ryłkowe.

Zdyscywowana większość zabytków nalegała w warstwach silnie zorzutyzowanych na poziomie 25 - 35 cm od pow. wykopu. Prawdopodobnie mamy tu do czynienia z szarobłą glebą holoceniczną. Odkryty zespół należy wstępnie odnieść do wczesnych odcinków mezolitu na Pomorzu. W przyszłości istnieje szansa na uzyskanie bezpośrednich dat C 14, z uwagi na sąsiedztwo torfowiska. Surowiec krzemiany jest tu analogiczny jak w wykopach I i III.

Badania będą kontynuowane.

DROHICZYN - "Szubienica"
woj. białostockie
Stanowisko XV

Konservator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadził mgr Krzysztof Butek.
Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy sezon badań.
Osada ludności kultury łużyckiej. Osadnictwo mezolityczne i wczesnobronzowe.

Stanowisko położone jest ok. 2,5 km na północny wschód od Drohiczyzna. Jest to rozległy kompleks wydmy noszący w tradycji lokalnej nazwę "Szubienica". Pole wydmy rozciągnięte jest po

osi NS - ok. 500 m, a po osi W-E - ok. 80 - 120 m; od zachodu ograniczają je zabagnione łąki, od wschodu las, jego obrzeżem przebiega polna droga a Broliczyzna do wsi Bujaki.

Obiekt jest bardzo zniszczony, tak przez wieloletnią działalność ludzką, jak też przez przyrodnicze procesy rozciągania. Południowo-zachodnią część pola wydmy zajęte jest przez składnicę pędzłych gwiazdek i miejscie wysypisko śmieci; w tym rejonie w okresie międzywojennym znajdowała się również strzelnica. Pozostała część wydmy jest aktualnie na szeroką skalę eksploatowana - wynosi się stąd w dużych ilościach piasek.

Wydma "Szubianica" była penetrowana w roku 1929 przez Romana Jakimowicza. Aktualne badania ze względu na daleko idące zagrożenie wydmy miały charakter typowo ratowniczy. Ogółem zbadano obszar o powierzchni 57 m² /sieciem asurów + trzy dziaki/. Pod powierzchnią warstwą próchnicy występuje warstwa piasku o przebarwieniu ciemnoszarym o przeciętnej miąższości do 0,40 m, pod nią zalega jednolita warstwa piasku jasnożółtego i żółtego.

Nieliczny materiał zabytkowy zalegał bezskupiskowo na powierzchni, w warstwie piasku ciemnoszarego i w partiach strąpowych piasku żółtego. W materiale ceramicznym można wyróżnić grupę ułanków o cechach trzcinieckich, żuzykich - wśród których znalazły się dwa fragmenty naczyń sitowatych oraz o powierzchni ochropowatej, nierytmicznej, lub wyrównanej słabo. Natrafiono też na materiał krzemiany; wyróżniono tu zbrojnik /trapez/ i dwa drapacze o cechach mezolitycznych.

Badania nie będą kontynuowane.

GRUZIĄDZ - MNISZEK
woj. toruńskie
Stanowisko III, IIIa

patrz neolit

KOWALEWKO, gm. Oborniki
woj. poznańskie
Stanowisko 1 A

patrz neolit

KRZECZÓW, gm. Wierzbias
woj. sieradzkie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził dr Krzysztof Orysek.
Finansował WKZ w Sieradzu. Drugi sezon badań.
Obcozwoje i pracownia krzemieniarstwa ze schyłkowego paleolitu.

Stanowisko leży w pobliżu górnej krawędzi wysoczyzny w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Warty, ok. 750 m na wschód od jej obecnego koryta.

Przekopano 82 m², uzyskując ok. 3 tys. zabytków krzemienianych oraz przeprowadzono badania geomorfologiczne na stanowisku i w jego okolicy. Obiekty kulturowe zalegały w dolnej partii warstwy piasków pokrywowych, pod którymi znajdują się piaski i żwiry wodno-łodowcowe. Spąg wyżej wymienionych piasków eolicznych stanowi warstwa kamieni ze śladami obróbki wewnętrznej.

Zabytki wystąpiły w 7 zwartych krzemieniacach o przeciętnej średnicy ok. 1 m, okątkokrąg z dużymi kamieniami o widocznych śladach uderzeń /podstawki, o które rozbijano krzemienne buły/ oraz z innymi płaskimi kamieniami, które mogły pełnić funkcję siedzisk /?/. Dwa skupienia zabytków znajdowały się w obrębie nieregularnej jamy kulturowej, o powierzchni ok. 8 m² ze śladami paleniska usytuowanego na jej skraju. Być może jest to pozostałość paleolitycznego szałas. Odkryto ponadto interesujące jamy kulturowe zagłębione w posian żwirowo-kamienisty pochodzenia wodno-łodowcowego, obfitujący na terenie stanowiska w dobre technicznie buły krzemienia, z którego jest wykonana większość zabytków opisywanego zespołu. Prawdopodobnie jamy te są śladem po rozgrzebiakach powstałych w trakcie uzyskiwania, przerabianego później na miszku, krzemianego surowca.

Wśród zabytków znaleziono m.in. 37 rdzeni /głównie widrowych dwupiętowych/, 7 szaczków, 4 retuszowane narzędzie nakopalinne, 9 tłuczków, 7 drapaczy, 4 ryłce, 1 półtyłoczek, 3 liściaki